

Дерій В.А., к.е.н., професор (Тернопільська академія народного господарства)

ОЦІНКА ТА ПРОЕКТУВАННЯ ЗАПОВНЕНОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПОЛЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО СІЛЬСЬКО- ГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ (РОБІТ, ПОСЛУГ)

В умовах трансформації вітчизняної економіки на ринкову основу, досить актуальним залишається питання про інформаційне забезпечення системи управління витратами на виробництво сільськогосподарської продукції (робіт, послуг). Перш за все, управлінці цікавляться якістю, повнотою і свіжістю (оперативністю) інформації, отриманої з центрів витрат (виробничих підрозділів). Завдання головного бухгалтера підприємства, як центральної фігури в організації інформаційного забезпечення управлінського процесу, полягає в тому, щоб створити таку інформаційну модель обліку витрат, яка б працювала в оптимальному режимі задоволення потреб споживачів управлінської інформації.

Інформаційна модель обліку витрат для кожного сільськогосподарського підприємства залежить від багатьох чинників, але визначальними серед них є: форма власності та господарювання; площа сільськогосподарських угідь; обсяги виробництва; спеціалізація підприємства; кількість власників, пайовиків, орендарів, працюючих; форма бухгалтерського обліку; система оподаткування. Щоб побудувати інформаційну модель обліку витрат, яка б відповідала сучасному розвитку української економіки, необхідно без поспіху проаналізувати наведені нами вище чинники і встановити міру впливу кожного із них на конфігурацію майбутньої моделі обліку витрат. В процесі такого дослідження головний бухгалтер сільськогосподарського підприємства може виявляти в системі інформаційного поля управління як нестачу, так дублювання даних.

Щоб наглядніше оцінити стан інформаційного поля для прийняття управлінських рішень, пов'язаних із витратами на виробництво сільськогосподарської продукції (робіт, послуг), його варто зобразити у вигляді прямокутника, розбивши цей прямокутник на менші прямокутники, розміри яких будуть залежати від питомої ваги тієї або іншої частини управлінської інформації. Малі прямокутники можна зафарбувати кольоровими олівцями, при-

чому, чим більше насичений прямокутник інформацією, тим більше (сильніше) його потрібно зафарбувати.

Наглядна оцінка стану інформаційного поля для прийняття управлінських рішень, пов'язаних з витратами на виробництво сільськогосподарської продукції (робіт, послуг) дозволить головному бухгалтеру підприємства сфокусувати свою увагу на незафарбованих або слабозафарбованих ділянках інформаційного поля, щоб надалі спроектувати заповнення цього вільного простору.

Проектуючи заповнення окремих ділянок інформаційного поля, необхідно встановити, у зв'язку з чим виникла інформаційна незаповненість, які джерела інформації можуть сприяти заповненню інформаційного поля, що конкретно потрібно зробити з метою отримання необхідної інформації і протягом якого часу, хто буде виконувати роботу і в якій послідовності, які ресурси (кошти) варто залучити до цієї справи.

Під час виконання проекту можуть виникати певні ускладнення, пов'язані з тим, що треба буде приймати нестандартні рішення або ж в процесі реалізації проекту з'являться значні відхилення, на які слід оперативно реагувати. На наш погляд, на підприємстві варто створити робочу групу на чолі з керівником підприємства або його заступником (одним із головних спеціалістів). Заступником керівника робочої групи найкраще призначити головного бухгалтера підприємства, на плечі якого ляже основний тягар роботи із заповненості інформаційного поля управлінського обліку витрат.

З метою підвищення зацікавленості виконавців проекту у його якісному та своєчасному виконанні можна закласти у кошторис певну суму преміального фонду і розбити та затвердити шкалу преміальних ставок. Фінансування проекту можна здійснювати за рахунок прибутку звітної періоду або ж витрати, пов'язані з реалізацією проекту, відносити на збільшення адміністративних витрат.

Проектувальники мають пам'ятати, що проект заповненості інформаційного поля управлінського обліку витрат має бути недорогим, зручним та зрозумілим для виконавців і економічно доцільним. Для забезпечення контролю за реалізацією проекту потрібно встановити три його стадії: підготовчу, основну і завершальну, та визначити їх терміни й форму контролю за виконанням запланованих робіт.

Отже, з метою підвищення ефективності управлінського обліку витрат на виробництво сільськогосподарської продукції (робіт, послуг) необхідно один раз на 2-3 роки проводити оцінку заповненості інформаційного поля для прийняття управлінських рішень та вирішувати питання про розробку проекту чи відмову від нього (якщо немає потреби у значних змінах на інформаційному полі).

Єрмолаєва М.В., к. е.н., доцент
(Полтавська державна аграрна академія)

ВИКОРИСТАННЯ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОЇ ЗВІТНОСТІ В УПРАВЛІНСЬКОМУ ОБЛІКУ

Сучасні підприємства складають і подають певним користувачам різні види звітності – фінансову, податкову, статистичну. Це зовнішня звітність, порядок надання якої регламентується законодавством. Окремим питанням бухгалтерської роботи є складання внутрішньогосподарської звітності. Метою такої звітності є надання управлінському персоналу оперативної та релевантної звітності для прийняття певних управлінських рішень. Форми такої звітності законодавством не регламентуються і підприємство має право самостійно розробляти форми звітів, які б задовольняли внутрішні потреби управлінського персоналу конкретного підприємства.

В межах сільськогосподарського підприємства є необхідність отримання інформації для цілей планування виробництва, контролю за діяльністю виробничих підрозділів та оцінки результатів діяльності підрозділів та господарства в цілому.

Спираючись на попередній досвід, можна сказати, що в сільському господарстві внутрішньогосподарська звітність стосовно виробництва існувала завжди, оскільки для ведення аналітичного обліку витрат тут використовувались і продовжують використовуватись виробничі звіти.

Особливість ведення виробничих звітів полягає в тому, що записи в них ведуться помісячно і наростаючим підсумком з початку року.

Такі реєстри відкривають по кожній галузі в розрізі виробничих підрозділів на кожен вид продукції, робіт та послуг. Зручністю таких реєстрів є те, що наприкінці кожного місяця є можливість одержання інформації про загальний рівень витрат по галузях виробництва в цілому і конкретно по кожному

виробничому підрозділу і кожному виду продукції. При цьому дані, що містяться в звітах надають інформацію про структуру витрат виробництва, оскільки записи ведуться в розрізі номенклатури статей витрат. Така інформація надає можливість здійснювати поточний контроль за діяльністю ферм та бригад в межах конкретного підприємства. Але для планування діяльності господарства такої інформації не вистачає. Тому до зведеного виробничого звіту доцільно додавати інформацію відділу збуту про відвантаження продукції покупцям та інформацію розрахункового відділу бухгалтерії про стан погашення дебіторської заборгованості.

Такі дані надають можливість для розробки оптимальних графіків відвантаження продукції з урахуванням термінів надходження коштів від покупців та замовників, що сприятиме оптимізації процесу реалізації і руху грошових потоків підприємства. З іншого боку, наявність такої інформації надає бухгалтеру-аналітику можливість визначення прогнозної собівартості продукції на різних стадіях її виробництва і оптимізувати процес ціноутворення на підприємстві.

На підставі інформаційних звітів про виробництво, постачання та реалізацію аналітик може визначити результати діяльності підрозділів, порівняти ефективність діяльності окремих ферм та бригад і сформувати базу для прийняття стратегічних управлінських рішень.

На пашу думку внутрішня звітність сільськогосподарських підприємств повинна формуватись за трьома основними напрямками:

- 1) Зведений звіт про виробництво і вихід продукції;
- 2) Звіт про реалізацію і надходження грошових коштів;
- 3) Звіти відділу матеріально – технічного постачання.

Така структура внутрішньої звітності надасть необхідну інформацію для прийняття рішень, пов'язаних з управлінням виробництвом, і в той же час, не створить додаткового навантаження для працівників бухгалтерії.